

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до організації самостійної роботи
з дидактичним забезпеченням
з дисципліни

«ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

*(для студентів 4 курсу денної і заочної форм навчання
напряму підготовки 0501(6.030504) «Економіка підприємства»)*

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та організації самостійної роботи з дидактичним забезпеченням з дисципліни **«Економіка і організація інноваційної діяльності»** (для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання, напряму підготовки 0501 (6.030504) «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. Ф. Скала, М. П. Пан, А. Л. Шатенко, І. А. Ачкасов. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 19 с.

Укладачі: Г. Ф. Скала,
М. П. Пан,
А. Л. Шутенко,
І. А. Ачкасов

Рецензент: д-р технічних наук, професор, зав. кафедри економіки будівництва В. І. Торкатюк

Рекомендовано кафедрою економіки будівництва, протокол №1 від 28.08.2009 р.

Основною метою викладання дисципліни „Економіка і організація інноваційної діяльності” є формування системи спеціальних знань і практичних навичок аналізу питань економіки інноваційної діяльності та її організації з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища її функціонування.

Предметом вивчення дисципліни є економічний механізм функціонування інноваційної діяльності, формування та використання ресурсного потенціалу з метою оптимізації її економічних результатів.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Економіка і організація інноваційної діяльності” є:

- підкреслити цільові характеристики діяльності на ринку;
- сформулювати програми виробництва інноваційної продукції та її реалізації, ресурсне забезпечення програм;
- визначити складові ресурсного потенціалу та знайти шляхи його ефективного використання;
- засвоїти поняття: ринкова система, попит та пропозиція в сфері інновацій;
- визначити поняття механізму формування та використання доходів і прибутків від різних напрямів інноваційної діяльності (виробничої, комерційної, зовнішньоекономічної, фінансової, інвестиційної тощо);
- оцінити ефективність інноваційної діяльності та знайти шляхи її підвищення;
- оцінити конкурентоспроможність інноваційної продукції.

Важливим елементом оволодіння знаннями та навичками у час, вільний від обов’язкових навчальних занять, який формує практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтує їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань та глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем в інноваційній сфері і підвищує якість професійної підготовки управлінських кадрів є *самотійна індивідуальна робота студента.*

Методичні вказівки призначені для організації індивідуальної роботи студентів при вивченні дисципліни „ Економіка і організація інноваційної діяльності ”.

У процесі вивчення дисципліни навчальними планами передбачається виконання студентами роботи з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних ними за час вивчення курсу «Економіка і організація інноваційної діяльності».

Кожний студент повинен виконати завдання самостійно, ґрунтовно вивчити відповідні нормативні документи та спеціальну літературу.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу дисципліни. Основне полягає в самостійній праці студентів з вітчизняною і закордонною літературою, нормативними актами у сфері інноваційної діяльності. Самостійна робота є інструментом опанування навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основними видами самостійної роботи студентів є:

- Обов'язкове вивчення або закріплення матеріалу, отриманого під час лекцій;
- Опрацювання та вивчення інформації з літератури, рекомендованої до вивчення;
- Контрольна перевірка кожним студентом якості особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.

Передбачається робота над індивідуальним завданням у формі контрольної роботи (див. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності»).

Основною метою викладання дисципліни „Економіка і організація інноваційної діяльності” є формування системи спеціальних знань і практичних навичок аналізу показників інноваційної діяльності з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

У процесі вивчення дисципліни навчальними планами передбачається виконання студентами самостійної роботи з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних ними за час вивчення курсу дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності».

Кожний студент повинен виконати завдання самостійно, більш ґрунтовно вивчити відповідні нормативні документи та спеціальну літературу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Розділ 1. Зміст інновацій і інноваційних процесів.

- 1.1. Поняття “ інновацій ” і їх трактування.
- 1.2. Соціальний зміст інновацій.
- 1.3. Класифікація й компоненти інноваційних процесів.
- 1.4. Наукова діяльність, як основа інновацій.
- 1.5. Державна підтримка інновацій.

Розділ 2. Особливості економіки інновацій.

- 2.1. Загальні положення економіки інноваційних процесів.
- 2.2. Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки.
- 2.3. Фінансування інноваційної діяльності.
- 2.4. Комерціалізація науково-технічних розробок.
- 2.5.. Оцінка економічної ефективності інновацій.

Розділ 3. Особливості організації інноваційних процесів.

- 3.1. Планування інноваційної політики.
- 3.2. Технологія керування інноваційним процесом.
- 3.3. Стратегії інноваційних процесів.
- 3.4. Інноваційні підприємства.
 - 3.4.1. Бізнес-Інкубатори.
 - 3.4.2. Технопарки.
- 3.5. Співробітництво в інноваційній сфері.
- 3.6. Результативність інновацій.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів - поточне оцінювання знань студентів виконують під час проведення занять і здійснюють перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання індивідуального завдання;
- виконання проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного завдання.

При оцінюванні практичних завдань увагу приділяють також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Оцінювання знань студентів проводиться за 4-бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно):

1. Для одержання оцінки 5 (відмінно) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язано й обґрунтовано;
- уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її й обґрунтувати ухвалені рішення;
- упевнено відповідати на запитання викладача й без зауважень з його боку;

2. Для одержання оцінки 4 (добре) студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;

- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано і складно;
- не вагатися у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;
- уміти обґрунтувати ухвалене рішення;
- добре відповідати на запитання викладача.

3. Для одержання оцінки 3 (задовільно) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;

розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції за її рішенням;

- позитивно відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії;
- допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути правильні.

4. Оцінку 2 (незадовільно) одержують студент, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у п.3.

Оцінка знання матеріалу, оцінюється за 4-х бальною системою і згідно з „Методикою переведення показників успішності знань студентів” перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 3).

Таблиця 3 - Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
1	2	3	4
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно* – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX	більше 25 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F	від 0 – 25 включно

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТЬ

Модуль – Економіка і організація інноваційної діяльності

Змістовні модулі (ЗМ):

ЗМ 1. Зміст інновацій і інноваційних процесів:

1. Поняття інновацій і їхнього трактування.
2. Соціальний зміст інновацій.
3. Класифікація й компоненти інноваційних процесів.
4. Наукова діяльність, як основа інновацій:
 - 4.1. Наукова діяльність - системний процес пізнань і інновацій;
 - 4.2. Інтелектуальна власність.
5. Державна підтримка інновацій:
 - 5.1. Аналіз стану інноваційного середовища в Україні й світі;
 - 5.2. Основні положення законодавства України в сфері інновацій:
 - 5.2.1 Регулювання інноваційної діяльності.
 - 5.3. Пріоритетні напрямки інновацій.

1. Мета заняття: Освоєння історії розвитку інноваційних процесів; навчитися виділяти основні фактори інновацій.

вивчити ознаки, за якими здійснюється класифікація інноваційних складових.

2. Методика проведення практичної частини заняття: обговорення питань, що виникли в студентів при самостійній підготовці до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції, тестовий контроль знань студентів.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Походження терміна “ інновація ”.
2. Що міститься в різних трактовках терміна інновація?
3. Загальна класифікація інновацій.
4. Місце наукових досліджень в інноваційній діяльності.

5. **Форми результатів наукових досліджень.**
6. **Інтелектуальна власність та її захист.**
7. **Яким чином інноваційні процеси впливають на стан соціума?**
8. **Чим зумовлений теперішній стан інноваційної діяльності в Україні і світі?**
9. **Якими важелями Українське суспільство впливає на інноваційні процеси?**
10. **Законодавство України щодо інноваційних процесів.**
11. **Яким чином відбувається державне регулювання інноваційної діяльності?**
12. **Як визначається статус інноваційного підприємства?**
13. **Які пільги та інші стимулюючі заходи впроваджують щодо інноваційних підприємств?**
14. **Яким чином визначають напрямки ,які є пріоритетними для розвитку як інноваційні.**

4. Контроль за самостійною роботою студентів: Підготовка доповідей на теми з історії інновацій, правова основа діяльності.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: Студент при підготовці до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. **Етапи розвитку інноваційного процесу;**
2. **Основні поняття й термінологія;**
3. **Ознаки, за якими виконується класифікація.**

6. Література: основна [1-7]; додаткова [8-31].

Модуль 2

ЗМ 2. Особливості економіки інновацій:

1. **Загальні положення економіки інноваційних процесів.**
2. **Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки.**
3. **Фінансування інноваційної діяльності.**
4. **Комерціалізація науково-технічних розробок.**
5. **Оцінка економічної ефективності інновацій.**

1. Мета заняття: Вивчення таких особливостей економіки інновацій : загальних засад економіки інноваційних процесів, інноваційного середовища, фінансування інноваційної діяльності, комерціалізації науково-технічних розробок та оцінки економічної ефективності інновацій.

2. Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів при самостійній підготовці до заняття, контроль домашнього завдання, тестовий контроль знань студентів , отриманих на лекції.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Сутність ринкової економіки щодо інноваційної діяльності.
2. Форми інноваційного продукту (товару).
3. Види інноваційного товару.
4. Рівні подання товару.
3. Як слід розуміти «Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки».
4. Які найбільш розповсюджені джерела фінансування інноваційної діяльності?
5. Що значить (фінансування за рахунок власних коштів)?
8. Як слід розуміти «результат наукових досліджень є товар».
9. Алгоритм наукових досліджень.
10. Як здійснюється визначення перспективних напрямків комерціалізації досліджуваних явищ і ефектів?
11. Як здійснюється визначення пріоритетів комерціалізації науково технічних розробок?
12. «Побічні результати науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт», що це означає?
13. Які основні фактори, що впливають на успіх комерціалізації науково-технічної розробки?
14. Які основні етапи пошуку партнерів, інвесторів і покупців стосовно інноваційного продукту?

15. Які існують шляхи просування науково-технічних розробок на ринок?
16. Які можуть бути обрані форми й схеми одержання комерційного ефекту від реалізації результатів наукових досліджень?
17. Чи є типові проблеми при просуванні розробок на ринок які саме?
18. Як оцінюють економічну ефективність інновацій?

4. Контроль самостійної роботи студентів: Виконання контрольних робіт з поставлених питань.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: Студент при підготовці до заняття повинен знайти відповіді на наступні запитання:

1. Загальні засади економіки інноваційних процесів в ринковому середовищі .
2. Інноваційне середовище - елемент мезорівневої економіки.
3. Джерела та схеми фінансування інноваційної діяльності.
4. Схеми і алгоритми комерціалізації науково-технічних розробок.
5. Оцінка економічної ефективності інновацій.

6. Література: основна [1-7]; додаткова [8-31].

Модуль 3

ЗМ 3. Особливості організації інноваційних процесів:

1. Планування інноваційної політики.
2. Технологія управління інноваційним процесом.
3. Стратегії інноваційних процесів:
 - 3.1. Цілі й шляхи їхнього досягнення;
 - 3.2. Система підготовки фахівців для інноваційної діяльності;
 - 3.3. Інноваційна сприйнятливість підприємств;
 - 3.4. Проблеми великих організацій.
4. Інноваційні підприємства:
 - 4.1. Бізнес-Інкубатори.
 - 4.2. Технопарки.

5. Співробітництво в інноваційній сфері:

5.1. Великомасштабні інновації;

5.2. Міжнародне науково-технічне співробітництво.

6. Результативність інновацій.

1. Ціль заняття: Вивчення організаційних застав інноваційної діяльності, взаємозв'язків учасників інноваційних процесів та оцінки загальної ефективності впровадження інновацій.

2. Методика проведення теоретичної частини заняття: обговорення питань, що виникли у студентів при самостійній підготовці до заняття, контроль домашнього завдання, контроль знань студентів, отриманих на лекції.

3. Питання з теоретичної частини заняття:

1. Яким чином здійснюють планування інноваційної політики ?
2. Які чинники враховують при наданні оцінки життєздатності проекту ?
3. Основні етапи технології впровадження інноваційного процесу.
4. Склад учасників інноваційного процесу, їх взаємозв'язки та призначення .
5. Що значить «стратегії інноваційних процесів» ?
6. Які мети впровадження інновацій.
7. Зміст та значення SWOT аналізу в інноваційній діяльності.
8. В чому полягають проблеми великих організацій при впровадженні інновацій.

4. Контроль самостійної роботи студентів: Підготовка до виконання контрольних робіт за поставленими питаннями.

5. Методика організації самостійної роботи студентів: Студент при підготовці до заняття повинен знайти відповіді на наступні питання:

1. Яким чином здійснюється планування інноваційної політики ?
2. Які чинники враховують при наданні оцінки життєздатності проекту ?
3. Основні етапи технології впровадження інноваційного процесу.

4. Склад учасників інноваційного процесу, їх взаємозв'язки та призначення .
5. Що значить «стратегії інноваційних процесів»?
6. Які мети впровадження інновації.
7. Зміст та значення SWOT аналізу в інноваційній діяльності.
8. В чому полягають проблеми великих організацій при впровадженні інновацій ?

6. Література: основна [5]; додаткова [8-31].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет-адреси

ЗМ, де
застосовують

1. Рекомендована основна навчальна література

- 1.1. Баскаков А.Я. Методология научного исследования: Учебн. пособие / А.Я.Баскаков, Н.В.Туленков. – К.: МАУП, 2002. – 216 с. **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 1.2. Крушельницька О.В. Методология та організація наукової діяльності: Навч.посіб. – К.: Кондор, 2003. – 216 с. **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 1.3. Лудченко А.А. Основы научных исследований: Учебн. пособие / А.А.Лудченко, Я.А.Лудченко, Т.А.Примак [Под ред. А.А.Лудченко]. – К.: „Знання”, КОО, 2000. – 114 с. **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 1.4. Прокопенко Н.Д., Крутыкин А.Н. Основы научных исследований. – Донецк: ИЭП НАН Украины – ДИЭХП, 2000. **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 1.5. Філіпченко А.С. Основы научных исследований: Конспект лекцій. – К.: Академвидав, 2004. – 196 с. **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 1.6. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 296 с. **ЗМ 1, ЗМ 2**

2. Додаткові джерела

- 2.1. Білуха М.Т. Основы научных исследований. К.: Вища школа, 1997. – 272 с. **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 2.2. Державний стандарт України ДСТУ 3008 – 95 „Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення” **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 2.3. Мочерний С.В. Методология економічного дослідження. – Львів, Світ, 2001. – 416 с. **ЗМ 1, ЗМ 2**
- 2.4. Петрович Й.М. Менеджмент організацій: методи виконання випускних робіт: Навч. посібник / Й.М.Петрович, А.В.Дубодєлова та ін. – Львів:Вид-во Національного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 160 с. **ЗМ 2**
- 2.5. Эхо Ю. Письменные работы в вузах. Практическое руководство для всех, кто пишет дипломные, курсовые, контрольные, доклады, рефераты, диссертации. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 128 с. **ЗМ 2**

3. Ресурси мережі Internet

Бібліотеки України

3.1. Національна бібліотека України ім..В.І.Вернадського **ЗМ 1, ЗМ 2**
<http://www.nbuv.gov.ua/>

3.2. Національна парламентська бібліотека України **ЗМ 1, ЗМ 2**
<http://www.nplu.kiev.ua/>

3.3. Харківська державна наукова бібліотека ім.Короленка **ЗМ 1, ЗМ 2**
<http://korolenko.kharkov.com>

Законодавство України

3.4. <http://www.rada.kiev.ua> **ЗМ 1, ЗМ 2**

3.5. <http://www.nau.kiev.ua> **ЗМ 1, ЗМ 2**

3.6. <http://www.ukrpravo.kiev.com> **ЗМ 1, ЗМ 2**

3.7. <http://www.liga.kiev.ua> **ЗМ 1, ЗМ 2**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.....	5
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ	7
СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	9
МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАНЯТТЬ.....	12
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	18

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

СКАЛА Геннадій Федосійович
ПАН Микола Павлович
ШУТЕНКО Андрій Леонідович
АЧКАСОВ Ігор Анатолійович

Методичні вказівки до самостійної роботи з дидактичним забезпеченням з дисципліни **„Економіка і організація інноваційної діяльності”** (для студентів 4 курсу денної і заочної форм навчання напряму підготовки 0501 (6.030504) «Економіка підприємства»).

План 2010, поз. 291М

Підп. до друку 10. 06. 2010
Друк на ризографі.
Зам.№

Формат 60x84/1/16
Ум. друк. арк. 0,8
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731
від 19.12.2001